

Oxyura jamaicensis

Synonyma: *Anas jamaicensis*

České jméno: kachnice kaštanová, kachnice americká

Anglické jméno: Ruddy duck

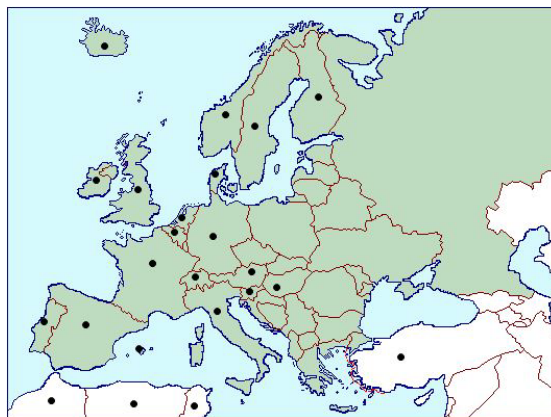
Čeleď: *Anatidae*

Obr. 1 Kachnice kaštanová. Foto: Tom Koerner

Původ: Severní a střední Amerika. Hnízdí na rybnících a bažinatých jezerech amerického středozápadu, zimuje na pobřeží Severní Ameriky. Středoamerické populace bývají stálé.

Sekundární rozšíření: Introdukována do Velké Británie ve 40. letech 20. století. Od šedesátých let hnízdí i ve volné přírodě. Od 70. let se odtud šířila i do západní a jižní Evropy. Dnes žije v zemích západní a jižní Evropy, hnízdění prokázáno v 8 z nich. V posledních letech díky eradikačním programům v některých zemích (Velká Británie, Španělsko) počty značně poklesly. Nárůst početnosti v posledních letech zaznamenán v Belgii, Francii a Nizozemí, i zde se ale začíná s jejich systematickou likvidací. Mimo Evropu žije v severní Africe (Alžírsko, Maroko, Tunisko) a západní Asii (Izrael, Turecko).

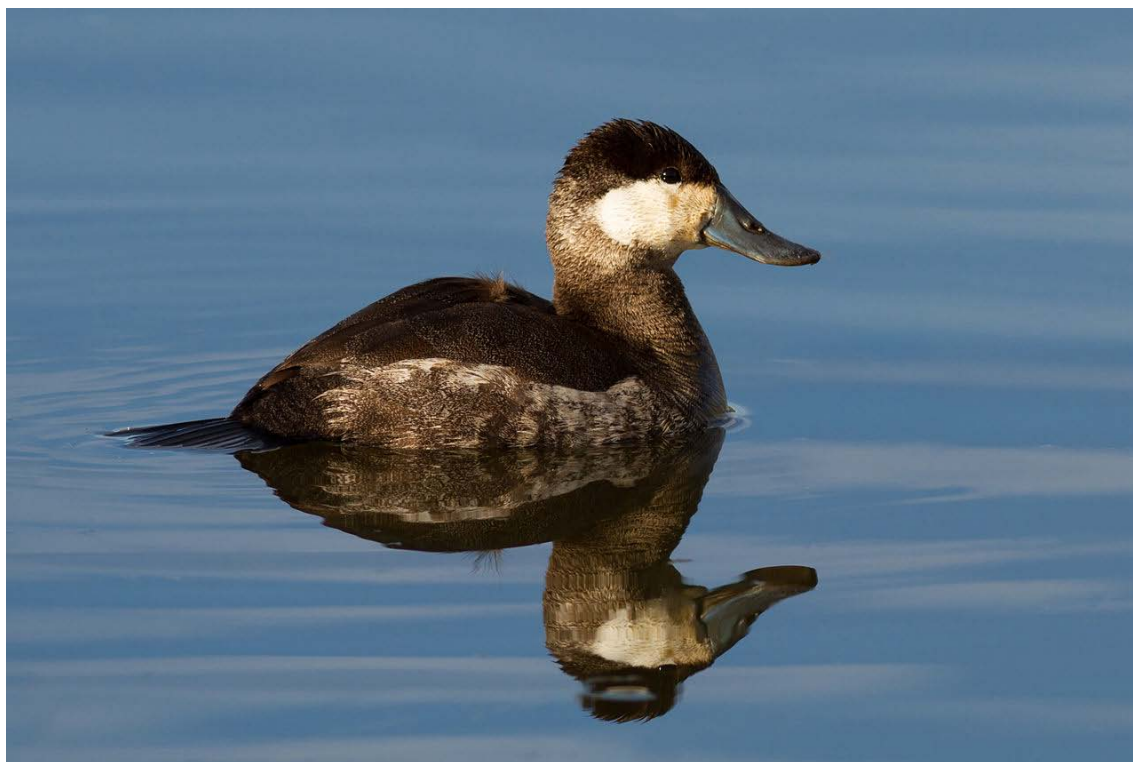
● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 Kachnice kaštanová v Evropě (www.cabi.org)

Rozšíření v ČR: Vzácná pozorování zhruba od roku 1989.

Cesty zavlečení: Introdukována jako lovná zvěř. Z míst introdukce při vhodných podmínkách se samovolně šíření a populace se může poměrně rychle zvětšovat.

Popis: Velikost zhruba 35 - 48 cm, včetně 6 – 8 cm dlouhého ocasu, váží zhruba 500 – 600 g. Má krátké tělo a krk, velkou hlavu a dlouhý tuhý ocas, který je často vztyčený (dobré poznávací znamení zejména u nenápadných samic). Samec je kaštanově hnědý s černou hlavou, bílou skvrnou na líci a bledě modrým zobákem. Na podzim a v zimě je matně hnědý, zobák se zbarví do šeda, hnědá barva kontrastuje s bílou skvrnou na líci. Samice je podobně jako samec v zimě matně hnědá se špinavě bílou lícní skvrnou s rozpitým různě silným tmavým pruhem. Během hnízdního období bývají samci a samice pospolu, což usnadňuje identifikaci samic. Druh spíše plave, než létá. Během hnízdění vydává nosové zvuky. V Evropě hnízdí většinou v mělkých eutrofních jezerech a mokřinách či příbřežních oblastech. Plovoucí hnízda jsou nejčastěji situována do řídké vegetace, samice do nich klade 6 – 10 krémově bílých vajec.

Obr. 3 Samec v zimě. Foto: Frank Schulenburg

Obr. 4 Samice. Foto: Dick Daniels

Riziko: Ve Španělsku se kříží s místní a celosvětově ohroženou kachnicí bělohlavou, což pro tento druh představuje vážný existenční problém.

Možnosti záměny:

Kachnice bělohlavá (*Oxyura leucocephala*) je větší, má delší ocas a prakticky celou bílou hlavu, s výjimkou černého pruhu na temeni.

Obr. 5 Samec kachnice bělohlavé. Foto: Dick Daniels

Likvidace: Celoroční odstřel, ten bývá usnadněn tím, že kachnice prakticky neopouští vodní plochu. Dále lze aplikovat sběr vajec či odchytové pasti (zimní, klecové s návnadou). Jako nejefektivnější se jeví odstřel, v letech 2005 – 2010 bylo tímto způsobem zlikvidováno cca

95% populace ve Velké Británii, dnes zde žije zhruba 40 jedinců z původních cca 6000. Ve Španělsku důsledným odstřelem udržují počty kachnic kaštanových na minimálním počtu několika jedinců. Odstřelují se i případní kříženci s k. bělohlavou. Mezinárodní akční plán na likvidaci kachnice v Evropě byl schválen roku 2010.

Zdroje:

Robertson P. A. et al. 2015. Towards the European eradication of the North American ruddy duck, *Biological Invasions* 17: 9 – 12.

Svensson L., Mullarney K., Zetterström D. 2012. Ptáci Evropy, severní Afriky a Blízkého Východu. Nakl. Ševčík, 448 pp.

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/71368>

Ruddy Duck eradication - project newsletter March 2015, dostupné na www.nonnativespecies.org

Ruddy duck - Fact sheet, NNSS, www.nonnativespecies.org

Obr. 1: Tom Koerner: Ruddy ducks at South Dakota's Sand Lake NWR. [24.8.2016] Dostupné na:

<https://www.flickr.com/photos/usfwshq/5790172740/>

Obr. 3: Frank Schulenburg: *Oxyura jamaicensis* Male, eclipse plumage [24.8.2016] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oxyura_jamaicensis_at_Las_Gallinas_Wildlife_Ponds.jpg

Obr. 4: Dick Daniels: Female Ruddy Duck (*Oxyura jamaicensis*) - Monterey, California [24.8.2016] Dostupné

na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ruddy_Duck_female_RWD.jpg

Obr. 5: Dick Daniels: White-headed Duck at Sylvan Heights Waterfowl Park in Scotland Neck, North Carolina.

[24.8.2016] Dostupné na: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:White-](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:White-headed_Duck_(Oxyura_leucocephala)_RWD1.jpg)

[headed_Duck_\(Oxyura_leucocephala\)_RWD1.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:White-headed_Duck_(Oxyura_leucocephala)_RWD1.jpg)

Autor: Tomáš Görner, AOPK ČR (tomas.gorner@nature.cz)

Vytvořeno: 15. 8. 2016